

ZA LÁ• SLÁ•VA - Á½ENA V SEDLE

Neděle, 26 listopad 2017

Dnešní vypravování bude patřit k příběhům, které jsou svědectvím o lidské síle, vytrvalosti a pokřtě. Ve své hrdinové z příběhů Zašlé slávy vynikali svojí houževnatostí a je dobré si je připomenout s respektem k jejich nezdolnému entusiasmu a odvaze. elit nepřízni osudu. Velká pardubická steeplechace je nejstarší a nejtřívější a nejtmekákovský závod v Evropě. Jeho historie sahá do konce 19. století. V jeho dlouhé historii vyhrála závod pouze jedenkrát žena.

Stalo se tak před 80 lety, v pohnuté edvářné době, 17. října 1937. Právě o této vítězce budou následující Jmenovala se Immaculata Brandisová, narodila se 26. čer. 1895 v Úmoníně u Kutné Hory do početné rodiny husarského důstojníka z Tyrol Leopolda Brandise (1854-1928) a jeho ženy Johanny von Schaffer (1871-1927). Společně s ní měla i sestru Kristýna. Nikdo ale dvojčata jinak neznal. Lata a Týna. Nejvíce její matka, která byla v Úmoníně, později se početná rodina přestěhovala do Řitky (okr. Praha-západ), kde hraběnka Johanna dostala v něm zámeček, pivovar, lihovar, dva statky, pole, louky, rybníky a lesy. Lata odmalička milovala zvířata, především koně. Rodina byla z matčiny strany spřízněná s rodem Kinských. Hrabě Oktavián Kinský (1813-1886) dokonce v roce 1874 jedním ze svých spoluzakladatelů Velké pardubické. Latu také otec Leopold Brandis brávil na dostihy do Chuchle. V 21 letech se Lata poprvé objevila v sedle na pardubickém závodě. Bohužel doba byla jiná než dnes a žena závodící po boku mužů? Nемыslitelné. Proto mohla tehdy mladá žena závodit jen v handicapovém závodě.

První světová válka znamenala pro rodinu bolestné odloučení. Desátiletý hrabě Brandis vstoupil dobrovolně do armády a na frontě se ocitl i syn Mikuláš. Na statku v Řitce tak zůstala matka se sedmi dcerami. Druhý syn Brandisových, desetiletý Leopold, zemřel na spálu a Mikuláš padl na italské frontě. Po skončení války a následném vzniku Československé republiky se majetek Brandisových změnil v důsledku pozemkové reformy. Tehdy Lata zůstala jen jedna slepá klisna a tak trénovala v Chuchli. V roce 1921 tam v rovinových dámských dostizích získala první a dvě druhá místa. Pak ale přišel v životě mladé ženy zvrat. Ten kdo se o něj přičinil byl její Zdenko Radslav Kinský (1896-1975). Z. R. Kinský pocházel z chlumeckého panství v Čechách, které zdědil po bezdětném bratru F. X. Kinském. Za první světové války strávil dva roky v ruském zajetí. Po vzniku Československa vstoupil do armády a byl ve státních službách zahraničního úřadu podřízenému Karlu Kramárovi. Sňatkem s vdovou po Karlu Schwarzenbergovi, Eleonorou roz. Clam-Gallasovou, dostal se k propojení slavných rodů. A právě na Orlicku patřící Schwarzenbergům pozval Zdenko R. Kinský Latu, protože zde připravoval koně z chlumeckého chovu pro tmekákovské dostihy. Právě zde se zrodil nápad, že se Lata přihlásí na Velkou pardubickou. Rozhodnutí Lata vyvolalo značný rozruch v dostihovém světě. Protesty došly tak daleko, že úřad jediné ženy na startu musel povolit Britský královský Jockey Club v Londýně. Britové tehdy určovali dostihové zákony celému světu. Start Lata byl povolen s podmínkou, že bude mít oddělenou stánu, což byla podmínka velmi lehce splnitelná. První start na Velké pardubické znamenal pro Latu a klisnu Nevěstu páté místo, přičemž tolikrát pádla a tím i konec naděje na lepší umístění. I je ale v cíli čekaly ovace. Pak z rodinných vodů (úmrť rodiny) tolik let Lata nezávodila, dal start přičemž v roce 1930, s koněm Norbertem dojele čtvrtá, o rok později na Norbertovi dokonce třetí. Pak začala závodit s klisnou Normou. Umístění nebyla sice špatná, ale stále vítězili jezdci na koních z východopruského chovu, což hněvalo Z. R. Kinského. Norma tak začala mít na káňku. Zdenko Radslav na ni zkoušel posadit i zkušeného italského jezdce Pogliagu v naději, že pevná mužská ruka klisnu lépe povede. Nic naplat. Psal se rok 1937, pohnutá doba plná napětí, dusná atmosféra. Doba stupňování Hitlerových nároků na české pohraničí, doba, kdy ve vzduchu visela válečná hrozba. Každá známka protestu se cenila. „Kdyby se tak letos povedlo vyhrát koni a klisně z českých stájí“, mysleli si mnozí. „Dát tak náměť za ušlechtilost“, uvažovali další... 17. října 1937 odstartoval další ročník Velké pardubické. Favoritem byl německý polokrevník Herold a dalším favoritem rovněž německý hřebec Quixie. Herold spadl na Taxisově přepěch, jezdec Lengnik si zlomil klíční kost, přičemž pokračoval v závodě. Do čela se dostal Quixie s šokejem Schlagbaumem. Lata s ním držela krok. Na Hadím přepěch jít s Normou do vedení a v tu chvíli slyšela aplaus z tribun. To jí dodalo ješitnosti a odvahu. Postupně s Normou zvyšovaly náskok a vyhrály o sedm délek. Nadšení a euforie nebraly konce, hlavně české publikum na tribunách bylo v extázi. Dochoval se i záznam závodu, který jsem objevila na YouTube.

Přidávám k němu ještě slova tehdejší vítězky: „Vnímala jsem, jak má Norma nese k cíli, vychutnávala jsem si tu radost z potlesku tribun a volání diváků. Nikdy předtím mi nebylo dopřáno zažít nádherný pocit. Pociť, že široko daleko není nikdo, kdo má nemá rád! Krásné a o to cennější, že vítězství přichází v této době a možná i proto, že Lata bylo v té době 42 let. Přesně 1938 a s ním mnichovský diktát. Zdenko Radslav Kinský stál v zájmu tohoto roku v čele těch, kteří odevzdali prezidentu Benešovi protest české lechty proti odtržení českého pohraničí. Tím si mluvčí české lechty vysloužil od náměť nucenou správu na svůj majetek. Spolu s ním se objektem zájmu německých úřadů stali i Kinských

přibuzní, tudíž i Brandisovi. Lata se tak výrazně omezila možnost trénovat a často proto jezdila do Chuchle. Přijela do Chuchle narazila na uprchlého nemocného Rusa a díky lékům, které měla pro koně, zachránila Rusovi život.

Po válce sedlala Lata hřebce Nurmiho, další rok Otella. V roce 1948 odjel Zdenko Radslav Kinský s chotí do Itálie na svatbu syna a ušel v exilu zůstali. Na zámku v Řitce začal pevnou rukou vládnout prostřednictvím svých poskoků komunistický režim. Naposledy jela Lata Brandisová, ušel 56letá, rámcový dostih na pardubickém závodišti 23. listopadu 1949. Ke své vlastní smůle přejela svoji příjmu tehdy jinému závodníkovi. Na Hadím příkopu přejel a následně karely hromadný pád. Lata utrpěla frakturu lebeční kosti, zlomeninu nohy, šeber, klíční kosti a poranění páteře. Následoval týden v kómatu a dlouhá doba léčení. Už nikdy nemohla chodit bez hole, skončila v invalidním důchodu, který ovšem spíše almužnou. S příchodem kolektivizace musely tři sestry Brandisovy opustit zámeček v Řitce kde byla zřízena zemědělská škola a odstěhovaly se do tzv. Kadláčkovy chaty v blízkém Bojově. Protestovat znamenalo vysloužit si kriminál. V Bojově se naplno projevila jejich houževnatost a nezlomná vůle. Podmínky k životu zde nebyly příznivé, voda se musela nosit do kopce, nebyla elektřina. Režim si nepřál, aby buržoazní éra byla nějak obnovována v socialistickém jezdeckém sportu. Proto Latu nikam už nikdo nezval. Až v roce 1965 se společenské poměry trochu uvolnily. Tehdy Eva Palyzová skončila na Velké pardubické druhá a společný snímek s Latou Brandisovou se objevil v novinách. Roky přibývaly, život pro sestry se stával v Kadláčkově chatě u Bojova čím dál náročnější a škaredější. Jedna sestra Lata zemřela v r. 1979, druhá se odstěhovala do blízké Líšnice a samotná Lata Brandisová odjela se synovcem Ernstem Hanem v roce 1980 do Rakouska, do rodiny své další sestry. Tam také 12. května 1981 zemřela. Je pochována v rodinné hrobce v Reitereggu.

P.S. Když jsem hledala informace k dnešnímu článku narazila jsem i na informace o hrobce rodiny Brandisů (Brandejsů). Je ukryta v lese za obcí Řitka, nevede k ní žádná turisticky značená cesta. Zámeček Řitka vlastní potomci rodiny Brandisů, je zde malé muzeum Lata Brandisové, a koně zde mají své království tak jako tomu bylo za života hraběte Brandise a jeho rodiny.

MIA